

1. Wat is PWE?

Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) is een raadplegingsmethode die gebruikt kan worden om te achterhalen hoe grote groepen burgers in een specifieke context publieke waarden wegen en hoe zij vinden dat waarden concreet moeten worden vertaald in beleid. De essentie van een PWE is dat een keuzesituatie van een overheid wordt nagebootst waardoor burgers het dilemma kunnen doorleven. Op een laagdrempelige manier zien burgers het vraagstuk, ze krijgen een overzicht van de gevolgen van de beleidsopties te zien en de beperkingen die er zijn (bijv. beperkt budget). Vervolgens geven burgers een advies inclusief een onderbouwing. Dit levert een scherp beeld op van hun voorkeuren, van gemeenschappelijke waarden, hoe waarden volgens burgers moeten worden vertaald in beleid en welke zorgen er achter weerstand zitten. In [deze animatie](#) wordt de methode uitgebreid toegelicht.

PWE geeft een stem aan het stille midden

Een sterk punt van PWE is dat de methode goed aansluit bij de participatiebehoeften van het 'stille midden'. De methode is laagdrempelig, deelname kost ongeveer 20 minuten en je kan meedoen waar en wanneer je maar wilt. Dit zorgt ervoor dat niet alleen de 'usual suspects' meedoen aan een PWE. Aan de andere kant vindt de middengroep dat methoden als een opiniepeiling of een referendum een complex vraagstuk te veel platslaan tot een 'Ja/Nee-keuze'. Een PWE gaat een stuk verder omdat deelnemers hun voorkeuren kunnen uiten op basis van een totaalplaatje van beleidsopties en effecten. Deelnemers krijgen de kans om beleidsopties in samenhang te beoordelen, ze kunnen hun voorkeuren motiveren en nuanceren en eigen ideeën aandragen. Ook wordt aan burgers gevraagd wat beleidsmakers met het advies moeten doen. De ervaring leert dat ongeveer 5% van de burgers wil dat de overheid *alleen* op basis van de uitkomsten van een PWE een keuze maakt. De meeste deelnemers vinden het fijn dat zij via de PWE hun stem op een goede manier kunnen laten horen, maar tegelijkertijd willen zij dat beleidsmakers beslissingen nemen op basis van advies van burgers en deskundigen.

PWE vergroot het begrip tussen burgers en beleidsmakers

Burgers ervaren de overheid soms als een black box die besluiten produceert. Steeds meer burgers willen weten welke afwegingen, opties en dilemma's aan deze besluiten voorafgaan. Doordat burgers in de PWE als het ware in de schoenen van de besluitvormer staan, krijgen zij meer begrip van en voor (de complexiteit van) de keuzes die een bestuurder moet maken en de dilemma's waar bestuurders voor staan. Aan de andere kant vergroten de uitkomsten van een PWE het begrip bij beleidsmakers voor waarden, zorgen en gevoelens van (on)rechtvaardigheid van burgers. Deze inzichten geven beleidsmakers de kans om hun plannen te verbeteren.

PWE is wetenschappelijk onderbouwd

PWE is een wetenschappelijk onderbouwde methode. Over de methode werd gepubliceerd in tijdschriften als PLOS One, Social Science & Medicine, Transportation Research Part A en Water Resources & Economics. PWE geeft een representatief beeld over voorkeuren van burgers voor beleidsopties. Met geavanceerde technieken brengen we in kaart in hoeverre verschillende groepen burgers waarden anders afwegen, welke gemeenschappelijke waarden zij delen en hoe deze inzichten concreet kunnen worden vertaald in beleid. Bestuurders ervaren PWE als een zorgvuldige methode die rijke en concrete inzichten oplevert die ervoor zorgen dat je als bestuurder met zelfvertrouwen beslissingen kan nemen.

2. Uitvoering PWE op hoofdlijnen

In het algemeen ziet dit traject er als volgt uit. Samen met een klankbordgroep worden de keuze-opties die worden voorgelegd in een PWE vormgegeven (fase 1). Na het definitieve ontwerp en een testfase (fase 2) kan een grote groep burgers eenvoudig meedoen aan de PWE-raadpleging (fase 3). Wij analyseren daarna de antwoorden en vertalen deze naar een overzichtelijke rapportage (fase 4). De resultaten bieden we optioneel aan een groep burgers aan ("Burgergesprekken" of "Burgerforum"), zodat zij deze inzichten kunnen omzetten in een advies aan VWS (fase 5). Een dergelijk traject hebben we reeds succesvol doorlopen in Sudwest-Fryslan (zie populytics.nl/sudwest-fryslan).

Hieronder volgt een beschrijving van de vijf fases. De looptijd vanaf de start van de opdracht tot het opleveren van de rapportage is ongeveer 3 maanden (fase 1 t/m 4). Indien daarna ook burgergesprekken plaatsvinden, is de totale doorlooptijd ongeveer 4-5 maanden.

Fase 1: doelen en randvoorwaarden van de PWE vaststellen (4-6 weken)

We voeren een vooronderzoek uit gericht op het in kaart brengen van hoe een PWE een bijdrage kan leveren aan de strategische discussie rondom kwaliteit van de zorg in Nederland. Er zijn verschillende mogelijke ontwerpen van een PWE-raadpleging afhankelijk van de scope en de doelen van de raadpleging. Een PWE-raadpleging kan bijvoorbeeld dienen om algemene principes voor besluitvorming te bepalen (een 'strategische PWE'). Er kunnen in een PWE-raadpleging ook concretere beleidsopties voorgelegd worden waartussen deelnemers een afweging moeten maken, rekening houdend met (budget)beperkingen (een 'operationele PWE'). In deze context zouden dit bijvoorbeeld voorstellen vanuit de WRR-studie zijn. Specifiek zullen we tijdens dit vooronderzoek de randvoorwaarden, de scope en de doelen van de PWE vaststellen. Wij doen dit in nader te bepalen sessies met stakeholders, beleidsmakers, experts en bijvoorbeeld patiënten. Vervolgens zullen we één of meerdere concept PWE's opstellen en

toetsen met betrokkenen. Het eindproduct van fase 1 is een concreet voorstel voor een PWE die we willen uitvoeren.

Fase 2: uitwerken van de PWE (4 weken)

Nadat de precieze variant van een PWE-raadpleging is bepaald en er een positief besluit is genomen om te starten met fase 2 begint de ontwerpfase. We werken de consequenties van verschillende keuzeopties uit en maken een testversie met een instructievideo. Ook wordt er een taalcheck uitgevoerd door een taalbureau om de raadpleging geschikt te maken voor laaggeletterden. Deze testversie wordt getest in een sessie. Door verschillende partijen in het ontwerpproces te betrekken beogen we een breder draagvlak voor de uiteindelijke aanbevelingen te realiseren.

Fase 3: burgers nemen deel aan de PWE (4 weken)

Burgers en maatschappelijke partijen kunnen een advies geven via de PWE-raadpleging in ons Wevaluate platform. We werken veelal met een combinatie van een gesloten en open raadpleging. In de gesloten raadpleging kan een representatieve steekproef deelnemen. Dit geeft een representatief beeld van de voorkeuren van inwoners. De open raadpleging is voor iedereen toegankelijk, zodoende kan iedereen die dat wil meedoen en zijn/haar voorkeuren doorgeven.

Er zijn verschillende manieren om deelnemers te werven, bijvoorbeeld door middel van een betaald panel, het versturen van brieven en een mediacampagne. Voor deelnemers die hulp nodig hebben of samen de raadpleging willen invullen kunnen wij een helpdesk opzetten. In sommige gevallen werken we ook met een papieren versie van de raadpleging en bestaat de mogelijkheid de straat op te gaan met Ipads om straatinterviews af te nemen.

Fase 4: Analyse en rapportage (2-4 weken)

We analyseren de data met statistische technieken zoals het multiple discrete continuous extreme value model (MDCEV) en Latente Klasse Cluster Analyses (LKCA). Met het MDCEV-model bepalen we hoe burgers de verschillende keuzeopties waarderen en hoe zij de verschillende maatschappelijke kosten en baten afzonderlijk en in combinatie met elkaar waarderen. Met een LKCA kunnen we achterhalen of verschillende groepen burgers de keuzeopties en de kosten en baten verschillend wegen. Hebben mannen en vrouwen of jongeren en ouderen bijvoorbeeld andere voorkeuren? En verschillen de preferenties tussen mensen die wel of geen intensief gebruik maken van een bepaald type zorg? Vanuit de kwalitatieve onderbouwingen die deelnemers geven destilleren we (rechtvaardigheids)principes die belangrijk gevonden worden door burgers, we achterhalen welke waarden burgers delen, welke waarden er achter weerstand en zorgen zitten en we definiëren kansen die burgers zien. We analyseren ook hoe burgers vinden dat

gemeenschappelijke waarden en oplossingen om zorgen weg te nemen moeten worden vertaald in praktische handelingsperspectieven. We presenteren de resultaten in een rapport.

Fase 5 (optioneel): Burgergesprekken/burgerforum (6 weken)

Een groep burgers wordt bij voorkeur aselekt geselecteerd om de uitkomsten van de PWE door te vertalen in aanbevelingen. In Súdwest-Fryslân en Gelderland hebben we hier goede ervaringen mee. Gemeenteraadsleden vinden het fijn als hun eigen inwoners de resultaten van een inwonersconsultatie duiden en toelichten. Dit resoneert beter dan wanneer een onderzoeker dit doet. In vorige processen is ook gebleken dat burgers goed in staat zijn de essentie uit een PWE-raadpleging te halen en zij zijn vaak ook creatief in het omzetten van de resultaten van een PWE in handelingsperspectieven. Over het algemeen bestaat dit traject uit vier tot vijf sessies. De gesprekken worden begeleid door twee moderatoren en een notulist die helpt bij het schrijven van een advies. Indien gewenst kunnen burgers ook experts raadplegen.

Deze fase bieden we optioneel aan en is geen standaard onderdeel van de PWE-raadpleging. Het is ook mogelijk het traject af te ronden met een door Populytics opgeleverde rapportage.